

Iza objektiv

Bljeskalice

Pravilnom upotrebom bljeskalice moguće je sačuvati sjene, ponekad i bolje nego bez nje...

piše: Mario Besprska

Ako smo se u Vidiju 129 dotaknuli snimanja s bljeskalicom, odlučili smo napisati još ponešto vezano uz tu temu. Većina nas više voli fotografirati s postojećim svjetlom, što pridonosi zadržavanju atmosfere i prekrasnim sjenama. S druge pak strane, upotreba bljeskalice vrlo često rezultira stvaranjem nerealnih sjena. Sigurni smo da ste zapazili izraz "vrlo često", koji znači "ne uvijek". Pravilnom upotrebom bljeskalice moguće je sačuvati sjene, barem u određenoj mjeri.

Kao i svaki drugi električni uređaj, i bljeskalica radi na baterije. Koje baterije koristi vaša bljeskalica, provjerite u uputama proizvođača. Općenito govoreći, vrlo je dobro i korisno pridržavati se uputa proizvođača. Kada pritisnemo okidač fotoaparata da bismo snimili fotografiju, bljeskalica kratkotrajno osvijetli prostor na koji je usmjerena. Pritom se potroši dio energije. Neiskorištena energija vraća se u generator i pomaže obnavljanju energije potrebne za novi bljesak. Kada je energija obnovljena, uključuje se svjetlosni signal koji nas obavještava da je bljeskalica spremna za ponovno korištenje. Vrijeme potrebno za punjenje bljeskalice između dva okidanja uglavnom ovisi o snazi bljeska koji rabimo.

Sinkronizacija sa zatvaračem

Kako smo već i objasnili u jednome od ranijih brojeva Vidija, zatvarač je sastavljen od dvije "zavjesice" (tako je kod većine SLR aparata). Kod sinkronizacije sa zatvaračem brzine, primjerice, 1/50, u trenutku bljeska cijeli film, odnosno čip, bit će osvijetljen. Kod većih

Mračno: Osvijetlite mračne trenutke svog života koristeći bljeskalicu.

brzina zatvarača, primjerice 1/200, moglo bi se dogoditi da jedna od "zavjesica" (dakle dio zatvarača) u trenutku bljeska prekriva pola filma, tj. čipa. Rezultat toga bit će samo djelomično osvijetljena fotografija. Dio koji je bio prekriven sa "zavjesicom" bit će u tami (neeksponiran). Iz toga je razloga potrebno ispravno sinkronizirati bljeskalicu i zatvarač. Neke bljeskalice imaju mogućnost sinkronizacije s vrlo brzim zatvaračem - 1/4000. One umjesto jednoga bljeska koriste cijeli niz bljeskova tijekom trajanja ekspozicije. Gotovo nijedan novi fotoaparat neće vam dopustiti upotrebljavanje veće brzine zatvarača od one s kojom se vaša bljeskalica može sinkronizirati (u većini slučajeva to je brzina zatvarača od 1/160 s).

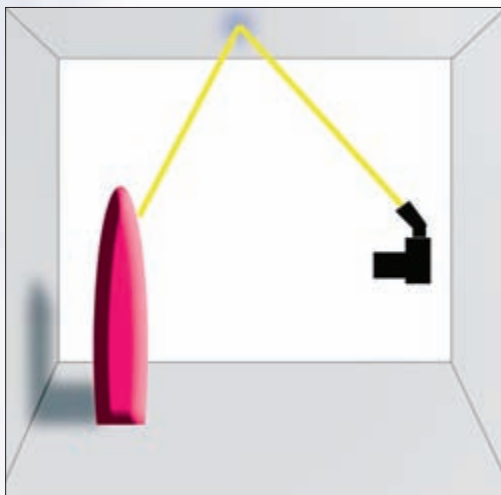
Brojka vodilja

Brojka vodilja mjera je za snagu bljeskalice i obično se navodi od proizvođača za film osjetljivosti ISO 100. Ako snimate s filmom veće osjetljivosti (ISO 400) ili fotografirate uglavnom "krupni plan", vjerojatno će vam biti dovoljna bljeskalica kojoj je brojka vodilja niža od 25 (izraženo u metrima). Za sve druge situacije odgovarat će bljeskalica s brojkom vodiljom višom od 25; preporučujemo barem 40.

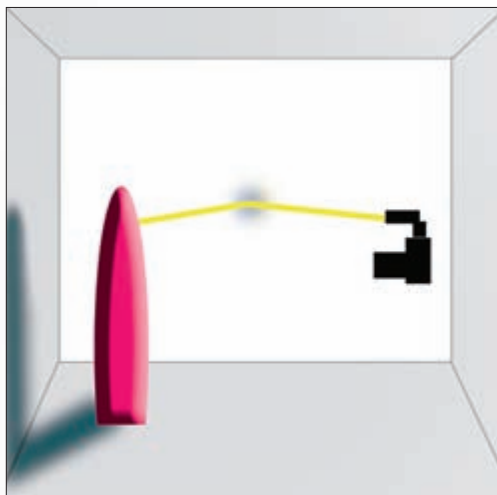
Bljeskalica i dnevna svjetlost

Vjerojatno najljepša situacija za fotografa jest ona u kojoj se može u potpunosti osloniti na dnevno svjetlo. Ono je vrlo predvidivo i stoga pouzdano. S dnevnim svjetlom uvijek znamo kako ćemo postaviti balans bijele boje i u velikom broju slučajeva možemo rabiti veći "f" broj i veću brzinu zatvarača - bez obzira na to je li sunčano ili oblačno. No, možemo li uvijek snimiti upravo ono što vidimo? Ne. Ljudsko oko je organ s fenomenalnim sposobnostima, koje u suradnji s mozgom na vrlo izuzetan način kompenzira nedostatke na prizoru koji gledamo. Te nedostatke možemo vidjeti kasnije na fotografijama ili ih kompenzirati s našim fotoaparatom i bljeskalicom. O kakvim je nedostacima riječ? Pa recimo kako ih ima previše da bismo ih sve nabrajali, zato ćemo spomenuti samo one s kojima se češće susrećemo na svojim fotografijama.

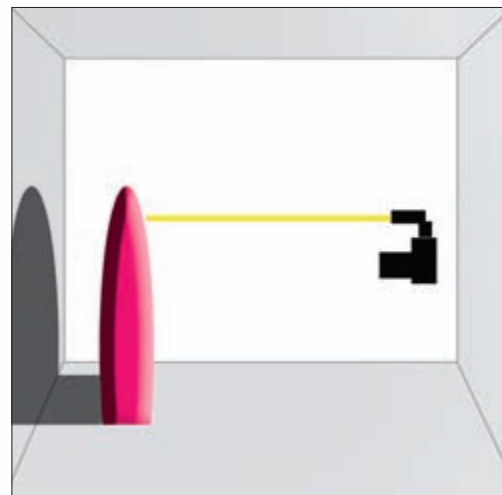
Govoreći u fotografskom žargonu, oko ima prilično malen "f" broj, pa iz tog razloga često na fotografijama vidimo stvari koje možda nismo niti zamijetili dok smo snimali fotografiju. Provjerite to, usmjerite pogled na broj stranice u ovom časopisu (fokusirajte ga pogledom) i pokušajte nastaviti s čitanjem ovoga članka. Da, efekt je sličan onome kod vrlo skupih ob-

Bljesak od stropa: Usmjerimo li bljeskalicu u strop, sjena na objektu kojeg želimo snimiti bit će niža i blaža.

Bljesak od zida: Usmjerimo li bljeskalicu u zid, sjena objekta kojeg želimo snimiti bit će više po strani i blaža.

Direktni bljesak: Kada koristimo direktni bljesak, sjena je jaka i vrlo često narušava izgled fotografije.

jektiva. Pokušajte sada isto to sa svojim fotoaparatom i vidjet će te da je fotografija, iako ste fokusirali broj stranice, čitljivo oštra i na tekstu. Budući da govorimo o bljeskalici, spomenimo jedan zanimljiviji "nedostatak" ili, bolje reći, zanimljiviju mogućnost oka: sposobnost kompenzacije svjetla kod prizora s jakim kontrastom.

Ukoliko fokusiramo neki objekt s kontrastnom pozadinom, gledajući u nj nećemo primijetiti da nam nedostaju detalji iz okoline. Da je pozadina previše tamna ili previše svijetla. Za naše oko cijeli taj prizor izgleda umjereno osvijetljen. Istina je zapravo da nam je potrebna bljeskalica s kojom ćemo osvijetliti objekt ili pozadinu kako bi fotografija bila što sličnija slici koju je iz kompenziralo naše oko u suradnji s mozgom.

U takvim situacijama kažemo da je bljeskalica korištena kao nadopuna glavnome, u ovom slučaju dnevnom svjetlu.

Bez bljeska: Kada na fotografiji postoji područje visokog kontrasta, dijelovi fotografije će biti ili pretamni ili presvijetli, u oba slučaja skoro potpuno bez boje, bez detalja u sjeni.

Bljeskalica kao glavni izvor svjetla

Kada rabimo bljeskalicu kao glavni izvor svjetla moramo biti svjesni da će njezina svjetlost bitnije izmijeniti prizor koji gledamo. Kako? Svjetlost bljeskalice je vrlo jaka i može stvoriti vrlo neugodne i grube sjene. No i tome ima lijeka. Kako smo spomenuli ranije, moguće je korigirati snagu bljeskalice i sinkronizirati je s brzinom zatvarača. Namjestite sporiji zatvarač koji će omogućiti veći dotok svjetla, a bljeskalicu stavite na pola snage ili manje. Veći dotok svjetla će ublažiti sjene koje je napravila nešto slabija bljeskalica. Ako imate vanjsku bljeskalicu s pomičnom glavom, "na konju" ste. Sjene su jake zbog svjetla iz bljeskalice koje udara direktno u ono što želimo snimiti. Pomična glava na vanjskoj bljeskalici omogućuje nam usmjeravanje bljeskalice u zid ili strop te fotografiranje objekta koji je osvijetljen odozgo ili sa strane. U tom slučaju, sjene su dalje i puno mekše. Mnogi će se složiti da je najbolja solucija kada se objekt osvijetli sa strane svjetlom koje nije direktno (vanjska bljeskalica s glavom okrenutom prema zidu). Naravno, vanjsku bljeskalicu na fotoaparat možete spojiti kablom ili bežičnom vezom (daljinskom kontrolom, tako

da se bljeskalica (ili više njih) mogu po želji razmjestiti oko objekta. To najbolje možemo vidjeti u fotostudiju, gdje se obično koriste dvije bljeskalice.

Pravilno osvjetljenje

Kako god postavili svoju bljeskalicu i u kojoj god je situaciji rabili, morate imati na umu da je svjetlo bljeskalice snažno koliko i sunčeva svjetlost te, ukoliko pažljivo ne odmjerite koliko vam je svjetla potrebno, mogli biste preeksponirati ili podeksponirati svoje fotografije. Kako biste mogli u potpunosti iskoristiti svoju bljeskalicu, dobro proučite uputstva proizvođača bljeskalice i fotoaparata.

Crvene oči i refleksija

Dvije najiritantnije pojave kod upotrebe bljeskalice svakako su crvene oči i refleksija bljeska u zrcalnim objektima. Što se zrcalnih objekata tiče, manje-više sve vam je jasno: izbjegavajte ih! Obratite pažnju na to postoje li u pravcu u kojem ste usmjerili bljeskalicu prozori, ogledala, staklene vitrine ili bilo što drugo što će

Puna snaga bljeska: Puna snaga bljeska može proizvesti neželjen učinak: što se skrilo u sjeni? A gdje je uopće sjena?

reflektirati bljesak i pokvariti fotografiju.

Crvene oči

Unutrašnjost oka je prepuna krvnih žila, kada svijetlost ude u oko kroz zjenicu i odbije se iz oka van, zbog prokrvljenosti oka vidjet ćemo crvene zjenice (tzv. efekt crvenih očiju). Što je kut upada svjetla u oko i njegova izlaska veći, to je manja vje-

Prepad: Imajte razumijevanja za svoje bližnje, bljeskalica je vrlo jak izvor svjetlosti i mnogima smeta. Imajte obzira prema ljudima u prostoriji.

rojatnost da će se na fotografijama vidjeti spomenuti efekt. Mnogi aparati i bljeskalice koriste predbljesak kako bi se zjenice skupile i smanjile efekt crvenih očiju. Mi vam savjetujemo da radije povećate kut upada svjetla. Okrenite glavu bljeskalice prema zidu, odvojite bljeskalicu od fotoaparata i udaljite je od objekta (postavite je na bočni držač za bljeskalicu). Zašto? Predbljesak će smanjiti zjenicu, a velike zjenice mogu biti prekrasan detalj koji će graditi priču na vašoj fotografiji.

Savjeti za kupnju bljeskalice

1. Provjerite kod proizvođača svojega fotoaparata koju bljeskalicu preporučuje za taj model i zašto.
2. Pazite da brojka vodilja bude barem 40 m.
3. Svakako odaberite bljeskalicu s pokretnom glavom u svim smjerovima.
4. Dobro proučite upute proizvođača prije nego počnete koristiti bljeskalicu.

Ima još puno toga što bismo vam mogli reći o upotrebi bljeskalice, ali u redu je da ostavimo prostora i za vaš kreativni duh. Upotrijebite bljeskalicu bez straha, eksperimentirajte, poigrajte se i vidjet ćete da vam koristi po danu jednako koliko i po noći. Snimite nešto lijepo i pošaljite nam to na adresu impulsi@vidi.hr; možda osvojite lijepu i korisnu nagradu...

Umjeren bljesak: Samo odmjerenim bljeskom moguće je sačuvati svijetle boje neba i detalje u sjeni.